

DE
SCHOONE ARSENE,
Z A N G S P E L.

DE
S C H O O N E
A R S È N E,
Z A N G S P E L,
M E T
B A L L E T T E N.
NAAR HET FRANSCH GEVOLGD VAN
FAVART,
D O O R
B A R T H O L O M E U S R U L O F F S.

Te A M S T E L D A M, by
J. HELDERS, en A. MARS, in de Nes, 1789.

Met Privilegio.

Serviet æternum qui parvo nesciet uti.

H O R A T I U S.

Rien n'est plus perilleux,
Que de quitter le bien pour être mieux.

V O L T A I R E.

F. Goeree in. et fec.

T O E W Y T N G

A A N D E

W E L - E D E L G E B O R E N
V R O U W E

J O H A N N A M A R I A

W I T S E N,
E C H T G E N O O T E

V A N D E N

W E L - E D E L E N G E S T R E N G E N
H E E R E

M r . A N N E W I L L E M
S T R A A L M A N ,

EERSTE RAAD, DROSSAARD EN
DTKGRAAF DER STAD EN
DES GRAAFSCHAPS
CUILENBURG.

Een fiere schoonheid, met te veel toegeevendheden,
In 't eerste levensperk, geveid en opgebracht,
Wier eigenzinnigheid geduldig wierd geleden
Van eik, in haar geslacht:
Zy, nooit te vreên met all' wat andren kan bekooren;
Het zy men schouwspel kooze of bal, of prachtig
feest;
Of haar op zang vergastte of snaarspel deedt hooren,
Ter streeling van haar' geest:
Zy, onverschillig, trotsch, laatlunkend, wuft van zinnen,
Verachtende alle hulde en nedrig eerbewys
Van riddren, die, in 't perk, geen lauwrn willen winnen,
Dan haar alleen ten prys:
Zy, in haar oog, gevormd, om 't all' voorby te streeven;
Koelzinnig voor de liefde, alleen uit grilligheid:
Belust, verr' boven 't zwerk al't ondermaansch te ontzwee-
Door eigen waan misleid: (ven,
Zy, door ALINES kunst en toverend vermogen,
In wolken opgevoerd naar 't zielverrukkendst oord,
Dat, schoon't een lust verstrekt voor hart en oor en oogen,
Haar echter niet bekoort:

Zy,

Zy, blootgesteld aan angst, gevaaren, sidring, schrikken,
Aan hoopelooze liefde en verontwaardiging;

Aan de akligste eenzaamheid, de doodlykste oogenblikken,
Ter hartsverbetering:

Zy, door beproeving, van haar roekloosheid geneezen;
Beseffende hoe 't schoon, gepaard met tederheên,

Alleen 't vermogen heeft, behaagelyk te wezen

In 't oog van ieder een:

Bevallge ARSÈNE, in 't eind vertederd door die liefde,

Die edle ALCINDOR, st. eds standvastig in zyn leed,

Haar toedroeg, die zyn hart door haare schoonheid griesde

En zich aanbidden deedt: (neelen,

Zy, tredende op het puik van neêrlands schouwtoo-

Naar onzen smaak gedost in nederduitsch gewaad,

Durft dus, *Mevrouw!* zich uw bescherminge aanbeveelen.

Ontvang haar in dien staat.

Mag zy uwe achting, die zy hoog waardeert, erlangen,

En neemt uw vriendlykheid haar pooging gunstig aan,

Dan heeft ze, 't geen zy wenschte en hoopen durfde, ont-

En is geheel voldaan. (vangen,

P E R S O N A A D J E N.

ARSÈNE.

ALCINDOR, *fransch ridder, minnaar van Arsène.*

ARTUR, *schildd: aager en vertrouwling van Alcindor.*

ALINE, *tovernymph.*

EUGENIA, *vertrouwde van Aline.*

MYRIS, *in de gedaante van een standbeeld.*

DE ONVERSCHILLIGHEID.

EEN KOOLEGRAAVER.

SILVAIN,

ROBERT,

DU BOIS,

LA FORET,

} *deszelfs dienaars, medekoolegraavers.*

EENIGE RIDDERS.

EENIGE VROUWEN.

EENIGE NIMPHEN *van het gevolg van Eugenia.*

Eenige zingende en dansfende mannen en vrouwen.

Het fpel speelt de twee eerste bedryven
te Parys.

*De gefchiedenis wordt gemeld voorgevallen te zyn
onder de regeering van Henrik den tweeden
en Catharina de Medicis.*

D E
S C H O O N E
A R S È N E,
Z A N G S P E L.

E E R S T E B E D R Y F,
E E R S T E T O O N E E L.

Het Tooneel verbeeldt eene prachtige Hofzaal.

ALCINDOR.

A R I A.

Ach! welk een smart
Trest hem die, ongeveinsd in 't minnen,
En door geene ontrouw te overwinnen,
Een schoone volgt, met een wanhoopend hart.
'k Zag, van naby, den dood... Myn ziel bleef onbewoogen,
Geen bange nood, geen afgrond, schokte my;
Maar nu ik min en voel hoe sterk verliefdheid zy,
Nu schroom ik voor aanvallige oogen:
Hunne onbepaalde magt streeft alle magt voorby.
Myn rust, myn lot hangt af van hun vermogen.

Maar welk een smart

Trest hem die, ongeveinsd in 't minnen. enz.

Δ

T W E E.

2 DE SCHOONE ARSENE,
TWEEDDE TOONEEL.

ALCINDOR, ARTUR.

ARTUR.

Zyt gy het zelf, mynheer? Men achtte u reeds ver-
looren.

U wederziende, wordt ons aller vreugd herboren.
Gy gingt en zeide niets van uw besluit; daarby,
(En dit trof my het hart,) verzwengt gy 't ook aan my.

ALCINDOR.

Wy moeten, willen we iets, in 't heimelyk, bedryven,
Zorgvuldig zwygen, op dat zulks geheim zou blyven.

ARTUR.

Gy waart van 't steekspel, dat men gaf, niet onbewust.
Wat mag de reden zyn, dat wy zo weinig lust
En yver om u, als den moedigsten te waagen,
In u, tot onze smarte, en met verwondring zagen?

ALCINDOR, *glimlagchende.*

Ik heb dan, zo gy meent, gewankeld in myn' plicht?

ARTUR.

Voorzeker. Immers waart ge altoorens, onderricht...
Een uitlands ridder komt in 't strydperk en, gedreeven
Om blyken zyner liefde en dapperheid te geeven,
Daagt hy een' ieder uit met fierheid in 't gelaat,
Te ontkennen dat Arféne elk niet te boven gaat.

ALCINDOR.

(wekken.)
Zyn moed behaagt me en kan, voor hem, myne achting

AR-

ARTUR.

A R I A.

Op oorlogsklanken en cymbaalen,
 Ziet men den held in 't ftrydperk praalen,
 Wiens ridderlyke zwier
 En edle moed blinkt uit zyn wezen;
 Arfènes naam staat voor elks oog te leezen,
 Op helm en fchild en wappend krygsbanier;
 Niets kan zyn' moed vertfaagen.
 Hy fpoort zyn ros, dat over 't veld
 Gelyk een pyl vliegt, onder 't jaagen.
 't Weet van geen vertraagen:
 't Zwicht alles voor den held.
 Zo dikwyls hy in 't perk rent heen en weder,
 Valt, in het stof, ftraks de een na d'andren ridder neder.
 Triumph! roept elk volmondig uit.
 Het fchaterend geluid,
 Dient om hem te ontmoeten;
 Arfène te begroeten.
 Men brengt voor haar gezicht, dien held, in' zegepraal.
 Zy offert hem den prys met minnelyk onthaal.

ALCINDOR.

Geviel 't Arfène?...

ARTUR.

Zulks wist men niet klaar te ontdekken,
 Maar ik geloof het niet. Zy is zó trotsch en stout,
 Dat ze alles wat men doet van weinig waarde houdt.

ALCINDOR.

(weeten?
 Kon men diens vreemdlings naam, of wie hy zy, niet

Eerste Bedryf.

A 2

AR.

4 DE SCHOONE ARSÈNE,

ARTUR.

Neen. 't Is voorzeker een dier dwaazen, die, vermeten,
Zich vleijen durft dat hy Arsène, in dit geval,
Schoon ik 'er sterk voor vreeze, alleen behaagen zal.

ALCINDOR.

Ik ken hem en hy mint Arsène met...

ARTUR, *hem in de reden vallende.*

Verblindheid.

Want is het niet een blyk van ongehoorde ontzindheid,
Wanneer men aan een vrouw, altyd verwaand en wreed,
Zyn zorge, moeite en vlyt en tederheid besteed?

ALCINDOR.

Wat hoor ik! durft gy?..

ARTUR.

Ja, ik moet de waarheid spreken,
Schoon ik haar schoonheidroem.

ALCINDOR, *met aandoening.*

Ach! als het is gebleeken
Zo schoon te zyn als zy, mag dan een weinig moed,
Die, verr' van nadeel, eere aan haare denkwyz' doet,
Ons, als wy minnen, tot geen' diepen eerbied dringen?

ARTUR.

Die eerbied zal haar' waan versterken, niet bedwingen:
Die eerbied hindert aan uw liefde en tederheid.
Gedraag u, als voorheen, met zo veel onderscheid
En aanzien, steeds gerust en zeker te behaagen,
En de overwinning, waar gy stryd voert, weg te draagen.

AL-

ALCINDOR, *op een nadrukkelyke wyze.*

Zwyg Artur, zwyg.

ARTUR.

Mynheer!..

ALCINDOR, *hem een bracelet van diamanten geevende.*

Bewaar dit pand... Ga heen.

Haal al de ridders hier, op myn verzoek, by een.

Arfène zal dan, in hun byzyn, hulde ontfangen.

Men moet de lauwwren voor geen' ander op doen hangen,

Dan voor hem die, met moed, ons opwekt tot den ftryd.

ARTUR.

'k Bedrieg my sterk mynheer! zo gy de held niet zyt,

Die, in het steekfpel, zo roemruchtig heeft gefreeden.

ALCINDOR.

Draag zorg dat gy my niet bekend maakt.

ARTUR.

Zo te vreden,

Zo opgetoogen als ik worde om dit geval,

Verbeeldt gy u, mynheer, dat ik het zwygen zal?

ALCINDOR.

Vrees, zo gy my verraad. Wacht u my te mishaaغن.

ARTUR.

Ach! zo ik durfde...

ALCINDOR.

Zwyg, wil u gehoorzaam draagen.

6 DE SCHOONE ARSÈNE,
DERDE TOONEEL.

ALCINDOR.

Indien Arsène myn gedrag eens hadde ontdekt,
Zou ik den prys daarvoor, met recht, te vordren
fchynen,

En zo zy aan myn hart haar hart en liefde onttrekt,
Zal ik niet min' verliefd, maar meer wanhoopend kwynen.

VIERDE TOONEEL.

ALINE, ALCINDOR.

ALINE.

Herken Aline, maak gerustlyk staat op my.

ALCINDOR.

Godin! indien myn liefde al te ongelukkig zy!...

ALINE.

Tracht, daar ik my verbind u min getrouw te blyven,
De drift, waardoor gy thans beheerscht wordt, te ver-
dryven.

ALCINDOR.

Zo ik my met uw hulpe en bystand vleijen mag..

ALINE.

Daar is, gelyk gy weet, in 't jaar één enkele dag,
Waar in het ons ontbreekt aan onbepaald vermogen..
'k Herinner my, toen ik, op zulken tyd, omtooogen
Van lyfsgevaar, door u gered ben... gy.:

AL-

ALCINDOR.

Myn pligt,

Godinne, en anders niet heb ik voor u verricht.

ALINE.

En ik, ik heb u op myn beurt ook hulp beſchooreu.
 Nooit gaat een weldaad by de dankbaarheid verlooren.

ALCINDOR.

Veränder, ó Godin! Arſènes ſtreng gemoed.

ALINE.

Al d'aandrang die men op een harte, als 't haare, doet,
 Is vruchteloos, wanneer men 't wil met drift beſtryden.
 Ik moet alle uitterſten, ten haaren aanzien, myden;
 En haar, die ik bemin en op wier heil ik doel,
 Zo reegelen, dat zy haar dwaaling zelf gevoel'.

ALCINDOR, *met drift.*

Bedoel haar waar belang en laat het myne vaaren,
 Myn leven zelfs...

ALINE.

Arſone is in die tedre jaaren,

Waarin zy, door den waan verblind, geen doorzicht
 heeft..

Vergeefs verwacht gy hulp, zo ze u de min niet geeft...
 Zo lang de liefde een maagd kan treffen noch beleezen,
 Is ze onvolmaakt en waant nochtansvolmaakt te weezen.
 Zy acht de hulde die ze ontſangt een wettig goed:
 Maar als de liefde ontwaakt en dringt in haar gemoed;
 Als eenig minnaar zich geducht maakt in haare oogen,
 Dan twyfelt ze aan de kracht van haar gewaand ver-
 mogen,

Eerſte Bedryf.

A 4

Dan

8 DE SCHOONE ARSÈNE,

En ziet gebreken die de waan voorheen verborg.
De zedigheid is 't merk van eene ziel, wier zorg
En lust het is, naar die hoedanigheên te trachten,
Die zo beminlyk zyn en ons zo hoog doen achten,
En die zy in zich mist. De kracht der liefde alleen,
Kan d'aart hervormen.

ALCINDOR.

Maar Arsène, zo ik meen
Gelykt niet naar dit beeld.

ALINE.

A R I A.

Wil u geenszins verlegen maaken.
Een blyde tyd zal u genaaken.
Die 't al behaagen wil, ontvlied
De liefde en haar vermogen niet.
De drift om andren te behaagen
Geeft van verliefdheid zekren schyn.
't Is ydel wapenen te draagen,
Om voor de min gedekt te zyn.
De neiging wordt met haar geboren,
En wordt steeds vruchteloos weêrstaan.
Verr' van het liefdevuur te sfinooren,
Blaast zy het des te sterker aan.
Een enkele vonk heeft zo veel kracht,
Dat zy vlammen voed,
Wanneer de liefde door haar magt,
Slechts een pooging doet.

Wil u geenszins. enz.

AL-

ALINE.

Geloof me, als men de pynen
Der liefde, die het hart, door tederheid, doen kwynen,
Wil zien geneezen, moet men steeds den trotschen waan,
Met edle fierheid in zyn pooging tegen gaan.

ALCINDOR.

My dacht ik moest veeléér haar fierheid overwinnen,
Door zuchten, eerbied, trouw en ongeveinsd beminnen?

ALINE.

Gematigde eerbied, en geen' andren, keur ik goed,
En zie, als tovernymph, nog tyden te gemoet,
Waarin men, meer verlicht, ons aanzien en vermogen
Verheffen zal, en niet, als nu geschied, gedoogen
Dat een gevoelig hart de liefde houde in dwang,
En aan de kans eens spels het lot des minnaars hang'.

ALCINDOR.

Een schoone moet men toch verdienen.

ALINE.

Zoudt gy denken,
Dat zulk een wet volstrekt niet strafsloos zy te krenken?

ALCINDOR.

Wel ja.

ALINE.

Mynheer, dit is by my zo zeker niet.

ALCINDOR.

Hoe dat?

ALINE.

Doordien de tyd geduurig heenen vliedt,
Eerste Bedryf. A 5 Zou

10 DE SCHOONE ARSÈNE,

Zou eene schoone, door een al te lang verbeiden,
Zich, in 't verwachten van een huwlykslot, misleiden,
Terwyl het beste deel des leevens ging voorby.
Ik zeg u, voor de vuist, geduld is zotterny.

ALCINDOR.

Hoe zeer men op den moed eens ridders kan betrouwen,
Hy wordt schroomvallig en verlegen by de vrouwen.

ALINE.

Dit gaat by ons niet door. Wy kennen 't hart te wel
Der vrouwen. Dus betrouw uw zaak aan my, en kwel
U geenzins. Ik verwacht Arsène hier: met reden
Misoet men dikwyls door te groote oplettendheden.
Belooft my, dat ge u zult gedraagen naar myn' raad.
Of zo gy dit niet doet, ben ik geloof me, in staat
Om de eerste, in dit geval, uw' wensch te wederfreeven.
Belooft me en zweer me slijpt naar myn bevel te leeven.

ALCINDOR.

Ik zweer het u.

ALINE.

Weláán.. Gy hebt dat strenge hart
Al lang genoeg geveid. Om uw verdriet en smart,
En de onverschilligheid dier schoone te overwinnen,
Moet gy het tegendeel van 't geen gy deedt beginnen.
Uwe eerbied is mislukt. Toon ongevoeligheid.
Hier hangt uw lot van af.

ALCINDOR.

Als zy 't voor onbescheid

Eens

Eens opnam en gebelgd...

ALINE.

Dit hebt gy niet te vreezen.

Gy moet by wylen stout en onderneemend weezen ,
Trotseer haar stuursch onthaal; verneder, maar met kunst,
Haar' fieren hoogmoed. Toon u koel voor haare gunst.
Kloekmoedig ridder, leer van my, en laat u raaden.
Vermetelheid, beschaafd gebezigd, zal niet schaaden.
Een minnaar die niets durft is als een held die zwicht.
De kunst der liefde is juist naar de oorlogskunst gericht.

V Y F D E T O O N E E L.

ALCINDOR.

Hoe! zou ik veinzen, en door list van't spoor geweeken,
Myn hart bevelken, dat voor zuivere onschuld pleit?
Zou ik haar, die ik min, beledigen... my wrecken!..
Zy nadert.. Ach! hoe groot wordt myn verlegenheid!..

Z E S D E T O O N E E L.

ALCINDOR, *in een' hoek van het tooneel.*

ARSÈNE, *door een gevolg van pages en vrouwen verzeld,
door de deur aan het einde van het tooneel opkomende,
spreekt op eene gebiedende wyze, tegen dezelve.*

Ontslaat my toch van al die laffe hovelingen
En laage vleijers, die my dagelyks omringen,
Eerste Bedryf.

Ik

12 DE SCHOONE ARSÈNE,

Ik walg van hun gevele: zeg dat ik niemand spreek.

Het gevolg van Arsène vertrckt.

Dit maakt me onpaffelyk voor 't minfte een gantsche week.

Waar of Alcindor byft?

ZEVENDE TOONEEL.

ARSÈNE, ALCINDOR.

ARSÈNE, *Alcindor ziende.*

Hoe! reeds terug gekomen?..

Reeds hier, mynheer?..

ALCINDOR.

Zo fterk als immer, ingenomen
Door uwe fchoonheid, zie 'k in u 't aanbiddlykst beeld,
En 't voorwerp, dat my, waar ik ga, voor de oogen speelt.

ARSÈNE.

Het is verveelend steeds van min te hooren fpreeken.
Van twintig minnaars, die elkanderen niet weeken
In aandrang, tracht my de een, ontbloot van fmaak
en geest,

Te zeggen hoe verliefd hy altyd is geweest,
En byft, al beevende, in het midden dier betuiging,
Uit eerbied fteeken met een winderige buiging
Of opflag van het oog, die regt mishaagende is;
Een ander, ruim zo zot, geeft my meer ergernis;
Hy poogt, te dwaaslyk, met zich zelve ingenomen,
Door onbefcheidenheid zyn wenfchen te bekomen:

Een

Een derde matigend zich iets welspreekends aan,
 Bestaat, verwaand, aan my een liefde voor te slaan,
 Gegrond op achting; en waant, door dus laste te minnen,
 Myn' smaak te streelen en myn harte te overwinnen.
 Kortöm, elk biedt zich aan; dit baart my veel verdriet:
 En by u zynde ontwyk ik ook die wuftheid niet.

ALCINDOR.

Geen deezer minnaars schynt Arsène te gelyken...
 En gy beveelt ons dan, ó schoone! uw oog te ont-
 wyken?..

ARSÈNE.

Voorzeker.. Schoon ik u oprechtelyk beken,
 Dat ik u, meer dan een' van die, geneegen ben,
 Om dat gy niet, als zy, my telkens komt voor de oogen.

ALCINDOR.

Die tedre taal heeft op myn harte een groot vermogen.
Ter zyde.

Dit is de prys van myne onwankelbaare min.

Tegen Arsène.

Zo dat ik dan begryp, mevrouw! dat, in uw' zin,
 Een minnaar die besluit naar uwe hand te trachten,
 Zich te veel inbeeld?

ARSÈNE.

En wat recht, in uw gedachten,
 Bezit hy tot dat einde?

14 DE SCHOONE ARSÈNE,

ARSÈNE.

A R I A.

Neen, neen, ik draag het hart te hoog,
Om al te slaafsch my te verpanden,
Myn hart verächt de huwlyksbanden,
Hoe men my ook te winnen poog'.

Neen, neen, ik ben te fier van aart,
Om, door de liefde voortgedreeven,
My in het huwlyk te begeeven:
Meer is my myn vryheid waart. *Fin.*

'k Wil 'er ook gebruik van maaken.
'k Doe het geen myn wil beveelt.
Hy die zyn vermoogen deelt,
Doet het vast ten einde raaken.

Neen, neen, ik draag. *enz.*

ALCINDOR.

Ik zie dat ik voortaan
Van 't oogmerk om u te behaagen af moet staan.

ARSÈNE.

Wat deedt gy toch om my uw' yver te doen blyken?
Het steekspel, daar gy moest verscheeuen zyn, te ont-
wyken,

Is dit?..

ALCINDOR.

Uwe afkeer voor myn liefde is blyks genoeg,
Dat my uw hart meer haat...

ARSÈNE.

Dat ik u haat toedroeg?
Neen

Neen... Maar wat hier van zy, wat deedt u wederkomen,
Daar gy dit dacht?

ALCINDOR.

Alleen, wyl ik had voorgenomen
U, op dit oogenblik, geluk te wenschen.

ARSÈNE.

My?

Waar over toch, mynheer?

ALCINDOR.

Men zegt, mevrouw! dat gy
Den prys des vreemdlings, die zo loflyk heeft ge-
streden,

Ontfangen zult, en die behoort u toe met reden.

Gy boezemde dien held den grootsten yver in...

Behaagt hy na die daad aan 't voorwerp zyner min?..

ARSÈNE, *ter zyde.*

Hy is minyverig. 'k Wil hem een weinig tergen.

Overluid.

Wel nu mynheer, vergeefs zult gy geen antwoord
vergen:

Ja, hy behaagt my zeer.

ALCINDOR, *ter zyde, met verrukking.*

Goôn, zo dit mooglyk waar!

Het begin van den marsch word van verre gehoord.

ARSÈNE, *wordende Artur en cenige ridders, in 't
verschiet, gewaar.*

Wat hoor en zie ik?

Eerste Bedryf.

AL.

16 DE SCHOONE ARSÈNE,

ALCINDOR.

Kan 't geluid van stemme en snaar
Uw hart ontroeren? kunt gy wel iets anders vreezen,
Dan dat de vreemding die den prys won hier wil weezen,
Om 't offer van zyn' pligt en liefde, u toebercid,
Te brengen voor den troon van uw bevalligheid?

ACHTSTE TOONEEL.

ARSÈNE, ALCINDOR, ARTUR, EENIGE
RIDDEERS, GEVOLG VAN VROUWEN.

*Men brengt eenige bondels met gebroken lanssen, schilden
en helmen, ter aanduiding van de zegepraal des onbekenden
riddeers in het steekspel behaald.*

ARTUR, en gevolg.

C H O O R.

Zie ons hier al te saam,
Uit 's overwinnaars naam:
Wy leggen d' eereprys, waarmede wy u begroeten,
Eerbiedig voor uw voeten:
Hy wordt u toegewyd.
Hy wil 't loon u van zyn' stryd,
Schoon hy u vreez' te zien, uit liefde en achting schenken.
Wilt gy 't in gunst gedenken,
Dan kroont gy zyne vlyt.

ARTUR, *Arsène een diamant armsieraad aanbiedende.*
Mevrouw! ik kom uit naam eens ridders, die, gedrongen
Door liefde en moed, in 't perk naar d'eerprys heeft ge-
dongen..

Hy won dien, en hy acht een daad, zo wel verricht,
Alleen aan d'invloed van uw schoon gelaat verplicht.
Nu smeekt hy dat uw hart ook deele in zyn belangen,
En gunstig deezen prys als d'uwen wille ontfangen.

ARSENE.

Ik dank hem; maar die prys die aan zyn harte en moed
Zo wel voegt, en hem 't recht dat hy verdiende, doet,
Zou, zo ik dien ontfing, my in verdenking brengen,
Als of ik zyn gezag wilde op myn hart gehengen.
Breng dan 't geschenk te rug, en voeg 'er 't antwoord by,
Dat ik my niet bekreun van wien 't gezonden zy.
Die ridder, hadt hy dus den prys niet weggedraagen,
Kost me ook tot deelgenoot in zyne schande waagen.
Hy overwint. Hy blyv' te vrede met deeze eer.
't Is vruchtloos dat zyn hart een' andren prys begeer'.

ARTUR.

Zie daar my 't vonnis dat ik wachtte voorgefchreeven.

Willende het armsieraad aan Alcindor geeven.

Welân, mynheer, gymoogt haar zelf deeze eerprys geeven

ALCINDOR, *hem tegen houdende.*

Hoe! gy verraad my!

ARSÈNE.

Wat is myn gemoed ontroerd..!

Eerste Bedryf.

B

Gy

18 DE SCHOONE ARSÈNE,

Gy zyt het dan, mynheer, die dit hebt uitgevoerd?..

ALCINDOR.

Ter zyde.

Overluid.

Ik ben verlooren... Ik bedoelde zulks te zwygen,
Maar, 't komt, myns ondanks, uit. 'k Beken u, het
verkrygen

Van d'eereprys stond ook aan andren vry, mevrouw.
't Waar' dwaasheid zo ik op die uitkomst roemen zou.

A R I A.

Schoonheid heeft het loon,

Dat ons naar roem doet streeven;

Haar zegepraal voert ons naar 't ryk der goën:

Men kende de eer noch roem noch lauwerkroon,

Indien men zonder hoop op wedermin moest leven.

C H O O R.

Schoonheid heeft het loon. enz.

ALCINDOR, *alleen.*

Gy schoonen! Gy, die 't all' verwint,

De heldemoed voelt zich door u ontgloeijen!

Gy doet de wetenschap en schoone kunsten bloeijen!

Gy zyt het die ons lieflyk bindt!

Gy schenkt, door kracht van lieflyke oogen,

Ons harte een onbepaald vermogen;

Natuur geeft ons het levenslicht;

Doch aan u zyn wy liefde en haar genot verpligt.

CH O O R.

C H O O R.

Natuur geeft ons het levenslicht;
Doch aan u zyn wy liefde en haar genot verplicht.
Schoonheid heeft het loon. enz.

ARSÈNE, *ter zyde.*

Hy bezigt alles wat zyn hart weet uit te denken
Opdat hy my verplichte aan hem myn min te schenken.

Overluid.

Zo veel ik kan, mynheer, houde ik me aan u verplicht
Voor 't geen ge, om mynent wil, bedoeld hebt en
verricht;

Ik zal u, meer dan ooit, om dit uw oogmerk achten;
Maar schaf uw feesten af, en ban uit uw gedachten
Het denkbeeld als of ik, (reeds heeft de zaak veel schyn,)
Benevens anderen uw minnaares zou zyn.

Geloof me, liefde zal myn harte nooit gebieden.

Ik zal diè drift, zo veel 't my mooglyk is, ontvlieden.
En opdat myne keuze in dezen niet bezwyk',
Is 't voortaan nodig dat ik uw gezicht ontwyk'.

20 DE SCHOONE ARSÈNE,
NEGEND E TOONEEL.

ALCINDOR, en gevolg.

Wat lot, wat toverkracht bedwelmt myn hart, myn
zinnen,

Om, zelfs myns ondanks, zulk een trotsche vrouw te
minnen!

Zo ik my vleide .. Geen vervoeringen! ó neen!

Beflisen wy ons lot en volgen wy haar schreên.

*Alcindor volgt Arsène. Zyn gevolg gaat aan de
andere zyde binnen.*

Einde van het eerste bedrijf.

TWEE.

T W E E D E B E D R Y F.

E E R S T E T O O N E E L.

Het Tooneel gelyk in het eerste bedryf.

ALCINDOR, *alleen.*

A R I A.

Hoe wordt myn hart bestreeden;

Door wanhoop en verdriet!

Is min, die my gebiedt,

En ketenen wil sineeden,

De God der blydschap niet?

Neen, neen, hy heerscht alleen door woede en razerny.

Alcindor! stel u vry

Eene ydle hoop voor oogen...

Daar is tot heil voor my,

Niets meer in myn vermogen;

Ik vind geen mededoogen,

Myn lyden is al te groot,

Ik wacht niets dan den dood.

Hoe wordt myn hart. *enz.*

22 DE SCHOONE ARSÈNE,
TWEEDE TOONEEL.

ARSÈNE, ALCINDOR.

ARSÈNE.

Nog hier mynheer? en niet vertrokken?

ALCINDOR, *ter zyde.*

Kan het wezen!

Aline! Welk een smart myn ziele ook staa te vreezen,
Volg ik uw' raad, ik doe myn teder hart geweld.

ARSÈNE.

Wat zegt gy?

ALCINDOR, *met eene voorgewende koelheid.*

Dat ik myn besluit heb vastgesteld.

Ik heb vw'aart doorgrond; hy is my klaar gebleeken:

Gy weet de kunst ,mevrouw, om 't hart in min te ontstee-
(ken.

ARSÈNE.

Gy zoekt my dan op nieuw te tergen?

ALCINDOR.

Ja, gewis.

ARSÈNE.

Maar hoe!

ALCINDOR.

Ja; weet dat dit alleen myn oogmerk is.

'k Maak u mismoedig.

Nederflagtig, ter zyde.

Ach! hoe duur staat my dit poegen!

Over-

Overluid (*)

Ik bid, ik smeek u thans niet meer om mededoogen.
Verdubbel, kan het zyn, myn lyden, myn verdriet;
Vergroot uw' afkeer en verlaat uw koelheid niet.
Om van myn spoorloosheên my eindlyk te geneezen,
Zal uw geftrengheid thans 't uitneemend middel weezen.

ARSÈNE.

Gy spreekt een vreemde taal. Uw rede heeft geen' fchyn.

ALCINDOR.

Ja ik bemin u nog.

ARSÈNE.

Hoe kan dit mooglyk zyn?

ALCINDOR.

Myn liefde ware u, tot myn dood toe, bygebleeven,
Hadt gy my nu of dan de minste hoopgegeeven.
Gelukkig, dat ik thans, ter goeder uure ontwaakt,
Van u verworpen, ook myn boeijen zie geflaakt.

ARSÈNE.

En die ontflaaking was gemaklyk te verrichten?

ALCINDOR, *met drift.*

Uw trotschheid deedt wel haast myn zuivre liefde zwich-
Ik ben geneezen van die dwaaze hartstocht. (ten.

ARSÈNE.

Gy,

Durft zelfs my hoonen, en ontrekt ge uw' erbieid my!

Tweede Bedryf.

B 4

AL-

(*) *Gedurende het vervolg van dit gantsche tooneel, straalen de liefde en spyt, niet tegenstaande Alcindors voorgaande afkeerigheid, door.*

ALCINDOR.

Helaas Mevrouw! zoudt gy 't eerbiedig hart verdenken?
'k Wil u al de achting, die gy hebt te vordren,
schenken.

'k Zal u eerbiedigen, u achten, maar gedoog
Dat ik myn tedre liefde eene andre opöffren moog'.

ARSÈNE, *met trotsheid.*

Niet slechts gedoog ik zulks, maar kan het u gebieden.
'k Heb u myn hart ontdekt. Ga, tracht myn oog te
ontvlieden.

Met minächting.

Ondanks die houding en dat tergende gelaat,
Zo weet dat het aan my en myn verkiezing staat,
Om, door één enkel woord, één opslag myner oogen,
U, voor myn voeten in het stof te zien geboogen.
Dan deze zegepraal, hoe schitterend ze ook zy,
Voegt meer een grilziek hart, dan dat zy voegt aan my.

ALCINDOR.

Uw hart is zulks misfchien...

ARSÈNE.

Hoe! 't myne!

ALCINDOR.

Ja, met reden.

Hoe weinig deelt uw harte in uw koelzinnigheden...
Natuur, zich steeds gelyk in werkinge en in doel,
Schiep, waar ze vrouwen schiep, ook tevens hartsgevoel;
Zy laat zich door geen magt in haar besluiten dwingen.

Of

Of meent gy, daar ge u ziet van minnaars steeds om-
ringen,

En schoon ge u voor hun min gevoelloos toont, dat gy
Een hart bezit dat schuw voor minneklagten zy?
Met vreugde ontfangt gy steeds hunn' wierook; maar,
verwaten

Wilt gy, daar gy hen boeit, hen liever hooploos laten,
Dan openbaaren, wat uw hart voor hen gevoelt.

ARSÈNE, *ontroerd.*

Heb ik, zo veel gy weet, dan immermeer bedoeld
Hen, door een heusch onthaal, in hunne drift te sterken?

ALCINDOR, *met verontwaardiging.*

Dat gy genegen waart hun hartzeer te bewerken,
Geschiedde, alleen om dat uw min voor hoogmoed week..
Zo 'k iets voorzeggen durfde...

ARSÈNE.

Ik sta 't u toe; nu spreek.

'k Wil uw vervoering wel eens zien in al haar krachten.

ALCINDOR.

Gy mint niet zo gy zegt; maar gy moogt wel verwachten,
Dat gy (want deze wet bleef nimmer onvervuld,)
Toch eenmaal, 't zy wanneer het zy, beminnen zult.
Een jeugdig hart, dat nooit door liefde schynt te ont-
gloeijen,

Is als een bloem, die nooit kan, zonder 't zonlicht,
groeijen.

De slaap der ziel bestaat in de onverschilligheid,
En 't is de min die haar uit dezen slaap geleidt.

Tweede Bedryf.

B 5

AR-

26 DE SCHOONE ARSÈNE,

ARSÈNE, *zich met moeite wederhoudende.*

Gy hebt gelyk. Ik breng met schaamte my te binnen,
Dat dit hoogmoedig hart geschikt is om te minnen.
'k Heb steeds een harstocht, die ons onderdrukt, gevreesd,
Myne achting, 'k merk het, is voor u te groot geweest.
Welligt dat zy my noope u liefde toe te draagen,
Ten waar 't u niet geviel myn trotsheid te onder-
schraagen.

Ik acht het een geluk dat ik uwe inborst kenn'..
Geloof me, indien ik ooit gezind te huwen ben,
Wil ik geen hart, dan 't geen my waardig is, ontfangen.

ALCINDOR.

Zeer wel... Dit doet myn hart' een nieuwen troost erlan-
(gen.

Ter zyde.

Het tegendeel helaas!.. Myn ziel gevoelt al 't leed.
Dan neen... Ik zwoer Aline; Aline heeft myn' eed..

Tegen Arsène, zeer bezadigd.

Broos is de schoonheid en, wat roem ze ook moog be-
haalen,

Haar heerschappy is kort: zy zal niet altyd praalen.

Op eene nadrukkelyke wyze.

Verstand en zachtheid, de eer der schoonste aanvalligheid,
Zyn, in elk levensperk, de zegepraal bereid;
En vriendschap, eene deugd, zo teder en verheven,
Dat zy twee harten, als tot een gevormd, doet leeven,
Spreidt iets bekoorlyks, zelfs op een misvormd gelaat.

met

met drift.

Ach! 't is in 't harte alleen daar 't waare schoon bestaat.
En zo ooit buiten u my iemant kan behaagen,
Die zy den eerbied waard', dien ik haar toe wil draagen.

*Deze laatste woorden behooren met eenige
ingetogenheid uitgesproken te worden.*

ARSÈNE, *zich niet meer kunnende bedwingen.*

Ach! 't is te veel... Verlaat... ontvlucht my, en ver-
toon

U nimmer weer na zulk een' onverdienden hoon.

ALCINDOR, *met eene gevoeligheid die zyne drift
duidelijk aantoon.*

'k Verlaat u zonder smart... De rust die ik doe blyken,
ô Wreede!... is uw bedryf.

ARSÈNE.

Ga...

ALCINDOR.

'k Zal uw oog ontwyken.

Ter zyde.

ô Hemel!..

*Alcindor heengaande, ontmoet Aline, die hem ver-
troost en hemoedigt door tekenen, geduurende de al-
leenspraak van Arsène.*

DERDE TOONEEL.

ARSÈNE, *ontroerd.*

Hy gaat heen. . Wat baart my dit verdriet!...
 Zou't mooglyk zyn?.. Helaas! hy is de zelfde niet
 Die hy te vooren was. My dacht in zyne trekken
 En houding, tweestryd, spyt en moedloosheid te ont-
 dekken.

Zo hy my nog bemint, zal ik wel van den schyn
 Des hoons, die hy my deedt, in 't kort gewroken zyn.
 Om hem te straffen zy hem myn gezicht verboden.

VIERDE TOONEEL.

ARSÈNE, ALINE.

ALINE.

Arsène heeft welligt Alines hulp van noden?.,
 Ik kom om uwent wil. Gy weet dat ik u min.

ARSÈNE.

o Teerbeminde en myn getrouwe zielvriendin,
 Zie ik u weder?..

ALINE.

'k Hoor elk een uw schoonheid roemen;
 Maar tevens u te wreed en te onmeêdoogend noemen.
 „ Ze is schoon”, dus spreekt men, „ Maar hoe groot
 haar schoonheid zy”
 „ Ze is daar te trotsch... te wreed en te ongevoelig by.”
 Zo wys te handelen is voor een' hoofdpligt te achten,

Denk

Denk dan, myn waarde, dat wy nooit ons heil be-
trachten,

Zo wy de mannen steeds meêdoogenloes ontgaan.

't Is met uw magt, Arsène, als gy hen mist, gedaan.

De mannen zyn 't alleen die ons altaaren sichten,

En zult ge, in plaats van hoop, tot wanhoop hen ver-
pligten?

Nooit strekke ik u hier van ten voorbeeld.

ARSÈNE.

Maar die stoet,

Die drang van minnaars maakt al't aangename en zoet

Van 't leven bitter en verdrietig...

ALINE.

Welke zaaken!

Zo 't niet hun omgang waar', zeg wat zoude ons ver-
maaken?

ARSÈNE.

Hun omgang hindert my.

ALINE.

ô Neen! dit meent gy niet,

Gy schynt mismoedig.

ARSÈNE.

Ik verveel me.

ALINE.

In ons verdriet

Is liefde alleen geschikt te helpen en te streelen.

Beminnelyk te zyn en jong, en zich verveelen,

Zich ongevoelig voor de min te houden, strekt

Tweede Bedryf.

Ten

30 DE SCHOONE ARSÈNE,

Ten regelrechten weg tot kwelling, en verwekt
Het middel om uw hart, zo koud, geheel te ontstellen.

ARSÈNE.

Ik ken geen monsters die my zo verveelend kwellen
Als wel de mannen.., Ach! hoe haatlyk is voor my
Alcindor!

ALINE.

Zeg wat toch, wat deed hy dan dat gy...

ARSÈNE.

Zyt gy, in ernst, gezind voor myn belang te zorgen?

ALINE.

Dit wensch en zweer ik.

ARSÈNE.

Nu...

ALINE.

Houid niets voor my verborgen.

Hoop alles van Aline.

ARSÈNE.

Ach! maak dat ik ontvlugt'

All' wat men minnaar noemt; voer my in hooger lucht;

Laat my uw heerlyk hof aanschouwen en betreeden.

Beminnelyk verblyf! plaats der bevalligheden!

Waar ieder wensch van 't hart vervuld wordt en voldaan;

Daar zuivre geesten voor den troon der schoonheid staan,

Die, meer dan elders daar haar waarde zal zien achten,

Waar nimmermeer haar glans vermindring heeft te wach-

ALINE, *ter zyde.*

(ten.

Daar zien we 't reeds hoe zy...

AR-

ARSÈNE.

Dit is myn wensch alleen..

ALINE.

„ Waar voert de heerschzucht haar verdoolde zinnen heen?

„ Zy wil al te onbedacht in myn vermogen deelen.

ARSÈNE.

Geen minnaar moet zich ooit met myne zwakheid freelen.

Dat elk my achte en eere: ik onafhangelijk leev'

Zie daar myn' hoogsten wensch... Ik bid, ik smeek u,
geef

My dit genoeg.

ALINE, *ter zyde.*

Zy kan my niet sterker dryven.

Overluid.

Gy wilt het dan; welaan, 't zal voor uw reekning blyven.

Het zy uwe eigen schuld, wanneer, in dit geval,

U eenig ongeluk, Arsène, ontmoeten zal.

Denk, denk hier aan.

ARSÈNE.

De zaak is vast en blyft beslooten.

ALINE.

Geniet den hoogen rang dien ik steeds heb genooten.

'k Ontluit u myn gebied. Volbreng uw keuz', maar denk,

Dat het voor 't laatste is dat ik u myn' bystand schenk.

Gy weet niet werwaart u die dwaaze drift zal voeren..

Kom maak u vaardig, en zeg, zonder u te ontroeren,

Tweede Bedryf.

Vaar-

32 DE SCHOONE ARSÈNE,
Vaerwel aan de aarde... Ik kom u aanstonds weder by,
En voer u, nu gy 't zo beslooten hebt, met my.

V T F D E T O O N E E L.

ARSÈNE, *alleen.*

A R I A.

Geen lot, hoe schoon haalt by het myn,
Ik zal op 't zwerk en donderwolken treden,
En zien het aardryk ver beneden;
Ik zal vorstin des hemels zyn.
'k Heb verwonnen. 'k zal regeeren,
Boven lucht en hemeltrans.
Niets kan myn bevelen weeren.
Het heelal bespeur' myn' glans.

Geen lot. *enz.*

Einde van het tweede bedrijf.

DER.

D E R D E B E D R Y F.

E E R S T E T O O N E E L.

Het Tooneel verbeelt betoverde tuinen. In het midden staat een standbeeld verbeeldende eene jonge maagd, op een verheven pedestaal, leunende met de eene hand op een gebroken colom, aan de voeten van het zelve liggen harten, een boog en verscheiden gebroken pylen. Ter zyde wordt men een spelonk gewaar met yzeren deuren gesloten.

A R S È N E.

A R I A.

Hier streeft natuur de kunst te boven;

o Schoon palcis! wel waardig aan de Godn.

Verkwikkend groen, wat spreit ge al glans ten toon

Bekoorlyk veld! bloemryke hoven!

Opluikend bosch, der beemden lust en kroon;

En gy, o beek! die, door uw zachte en liefelyk vloeijen,

De grazige oevers moogt besproeijen;

Terwyl myn oog u ziet,

Streelt gy myn hart toch niet.

'k Beschouw 't hier all' met onverschillige oogē:

Verdriet verzelt me, waar 'k my vinde of ga.

'k Zoek sulte en schaduwryke boogen...

Doch grievend leed volgt me onophoudlyk na.

't Is alles vaardig op myn wenken:

'k Zucht, daar my hier niets moest krenken.

'k Smaak hier 't hoogste heilgenot;

En wachtte echter beter lot.

Hier streeft natuur. enz.

Op het einde dezer Aria verschynt Eugenia, dewelke de houding van Arsène opmerkt.

34 DE SCHOONE ARSÈNE,
TWEEDE TOONEEL.

ARSÈNE, EUGENIA.

ARSÈNE.

Hoe zal myn afzyn hem bedroeven en ontstellen!
Alcindor! hoe zal u 't gewigt uws onheils kwellen!..

EUGENIA.

Mevrouw...

ARSÈNE.

Ik laat u aan uw wroeging over!..

EUGENIA.

Hoe!

Gy zucht?..

ARSÈNE.

Wat fellen haat draag ik d'ondankbren toe!

EUGENIA.

Kan u dan de eenzaamheid, mevrouw! zo sterk vermaaken,
Dat ge ons ontvlucht, daar wy zo yvrig naar u haaken?

ARSÈNE.

Ja, zulks behaagt my, laat me een oogenblik in rust.

EUGENIA.

Dat ge alles hier befchouwt met zo geringen lust,
En ontevreden fchynt, maakt my, met recht, verlegen.

ARSÈNE.

Hoe! ik heb immers die onmeetbre wandelwegen,
Bloemperken, ftoomen, hof en al de zeldzaamheên,

Van

Van dit paleis, in pracht en praal zo ongemeen,
Gezien. 't Is matig: maar het zelfde steeds te aanschou-
wen...

Het zelfde altyd... altyd...

EUGENIA.

Gy kunt gerust vertrouwen,
Dat, zo verscheidenheid, verandering van vermaak
U meer bekooren, wy...

ARSÈNE.

ó Ja, zulks streelt myn' smaak.

Welân.

EUGENIA,

En wat verkiest ge?

ARSÈNE.

ó 't Is my onverschillig,

Het een of ander...

EUGENIA.

Wy zyn d'allen tyd gewillig
Tot all' wat u behaagt; doch onbewust van 't geen
U 't best geval'..

ARSÈNE, *ter zyde.*

Wie zag ooit meer vermetelheên!..

EUGENIA.

Onze yver, onze zorg, en onze oplettendheden,
U toegewyd, mevrouw...

ARSÈNE.

Ga ze elders vry besteeden,
Of toon ze minder hier.

Derde Bedryf.

C a

EU-

36 DE SCHOONE ARSÈNE,

EUGENIA.

Onze eerbied...

ARSÈNE, *ongeduldig.*

Die verdriet,

Ja hindert my.

EUGENIA.

Wat wilt ge?

ARSÈNE, *op een' fieren en beveelenden toon.*

Al 't geen ik u gebied,

Volbragt zien.

EUGENIA.

Spreek, beveel, wy vliegen op uw wenken.

ARSÈNE, *ter zyde.* (ken.

Neen, neen, ik moet niet meer aan dien vermeeten den-
Ik wil dat hy alleen 't verdriet gevoelen zal.

Overluid.

'k Wil een concert.. Ik wil, op 't oogenblik, een bal.

DERDE TOONEEL.

ARSÈNE, EUGENIA, *eenige dansende en zingende nimphen, dewelken met muzyk-instrumenten te voorschyn komen.*

CHOOE VAN EUGENIA, *en Nimphen.*

Laaten wy,

Yvrig, bly,

Stem en snaaren

Saamen paaren.

Haar die heerscht voegt zulk loon;
Elk buig' zich voor haaren troon.

EUGENIA, *alleen.*

Laaten wy, door zoet geluid,
Haar bekroonen,
Eer beroonen,
Hierdoor blinke onze achting uit,
t'Allen tyd,
Haar toegewyd.

EUGENIA, en *Nimphen.*

Laaten wy. *enz.*

EUGENIA, *alleen.*

Ja, voor haar moet alles zwichten,
We erkennen haar gezag.
Wy zyn blyde iets te verrichten,
Dat haar behaagen mag.
Steeds moete ons deeze dag,
Tot iets heuchelyks verplichten.

EUGENIA, en *Nimphen.*

Laaten wy. *enz.*

ARSÈNE, *de nimphen doende ophouden.*

Het is genoeg. Gaat heen.

Zy vertrekken.

VIERDE TOONEEL.

ARSÈNE, EUGENIA.

ARSÈNE.

Hoe! zyn, om hier te zingen,

38 DE SCHOONE ARSÈNE,

Alleen slechts vrouwen? Hoort men hier geen jongelingen?
Dit is verveelend. Ik begeer dat men my acht
Als koningin.. Waartoe die toefel, al die pracht,
Zo 't my ontbreeken moet aan vaardige onderzaaten?
Indien de schoonheid iets tot hoog gezag kan baaten,
De mannen zyn 't alleen die haar ten dienste staan,
Veroordeeld om, op haar bevel, geboeid te gaan.
Dit is hun lot, daartoe zyn zy alleen geboren.
Men telt ze weinig, toch wil men ze zien en hooren.

EUGENIA.

Den mannen is dit hof verboden.

ARSÈNE.

Zyn hier dan

Geen geesten hen gelyk, waarmee men spreken kan?
Dat men die roepe.

EUGENIA.

Dit zou vruchteloos geschieden.

Die zuivre wezens in zich zelv' te vrede, bieden
Nooit aardfche schoonheid hulde.

ARSÈNE.

Ik acht hier door hunn' staat

Beklaagenswaardig. Wy, wy vrouwen, indedaad,
Zyn hunne hulde en dienst, myns oordeels, dubbel
waardig.

Zyn hier de beelden dan, op ons bevel, slechts vaardig?
'k Ontdek 'er een, geplaatst in 't midden van den hof:
't Is eene maagd. Zy fchynt te dingen naar den lof

Van

Van ongevoeligheid. Op pylen, boog en harten,
Zet zy haar' voet en poogt de liefde als uit te tarten.
Ze is fier van houding.

EUGENIA.

Spreek, zo gy 't begeert, haar aan.
Zy zal terstond, beziel, hier voor uwe oogen staan,
En toonen wie zy is.

ARSÈNE.

Welân zo gy kunt leeven,
Leef standbeeld.

Het standbeeld begint zich te beweegen.

EUGENIA.

Zie het reeds bewys van leven geeven.
Op uw bevel ontwaakt hier 't marmer.

*Het standbeeld langzaamerhand beziel wordende,
verandert in een jong meisje.*

V Y F D E T O O N E E L.

ARSÈNE, EUGENIA, MYRIS.

MYRIS.

R E C I T A T I V O.

Wat glans bestraalt thans myn gezicht!..
Ben ik het wel?.. Ik denk.. Leef... Als verreezen!..
Ik herzie het hemellicht..
Dan, door wat magt kan het toch wezen
Dat ik besta gelyk voordeezen?..

A R I A.

Ik voel indedaad,
Dat my het harte slaat.

't Is of ik

Herleef, dit oogenblik!..

Ja 'k voel myn harte!.. 'k voel het blaaken... 'k ben herboren.

't Is voor de min dat my weêr 't licht bestraalt.

Ik voel myn harte ontgloeijen als te vooren.
Myn ziel herleeft in my, de liefde zegepraalt.

ô Min! ô min!..

Is 't waar? Kan 't mooglyk wezen,

Dat ik, zo koel voordeczen,

Nu zo bekoorelyk u acht, met ziel en zin?...

Ja, ik voel indedaad,

Dat my het harte. enz.

ARSÈNE.

Liefde!

EUGENIA.

Hoe!..

Wat zegt ze?..

ARSÈNE.

Zy fchynt my zo schoon als jeugdig toe.

MYRIS.

En echter tel ik meer dan tweemaal vyftig jaaren.

ARSÈNE.

Hoe! tweemaal vyftig?

MYRIS.

't Mag met recht verwondring baaren.

'k Was

'k Was eertyds onbedacht en leefde trotsch en vry,
 Een zekre tovernymph beminde en leerde my
 De kunst om allen die my naderden en zagen,
 Door myn bevalligheid en schoonheid, te behaagen.
 Dit was myn lot... Maar 't kwam.. 't Kwam op de liefde
 ook aan.

ARSÈNE.

Gy wierd gevoelig?

MYRIS.

Neen, ik heb die drift weêrstaan;
 Ik minde alleen my zelve en liet de minnaars zuchten,
 En vondt genoeg in hun smart en ongenuchten;
 Ik wierd, tot myue straf, hervormd in marmerssteen.

ARSÈNE.

Ach! gy verwondert my.

MYRIS.

Dit was het niet alleu;
 Want myn vervorming zoude een zeker tydperk duuren.
 Het lot, werdt my voorzeid, zou men dus zien bestuuren.
 Dat eene schoonheid, veel laatdunkender dan ik,
 My weêr vervormen zoude; en, in dit oogenblik,
 Is dit vervuld. Gy geeft aan my gedaante en leven.
 Myn boezem wordt op nieuw door jeugdig vuur ge-
 dreeven.

'k Gevoel de lente weêr van mynen levenstyd,
 En zal wel zorgen dat hy, aan de min gewyd,
 Veel beter zy besteed dan eertyds. Wel te vreden
 Bied ik u myn vaarwel en myne dankbaarheden:

Derde Bedryf.

C 5

Een

42 DE SCHOONE ARSÈNE,

Een zoete en stille hoop vervult myn hart met vreugd.
'k Vlieg daar 't geluk my wacht.

*Wyzende aan Arsène de pedesfal waarop
zy gestaan heeft.*

Intusfchen moogt ge uw jeugd,
Mevrouw! op myne plaats, zo 't u geval', verslyten.
Zy vertrekt.

EUGENIA.

Gy schynt ontroerd, mevrouw!

ARSÈNE, *ter zyde.*

Schrik komt myn hart verwyten

Dat ik..

EUGENIA.

Geef my gehoor... Tot uwen dienst bereid..

ARSÈNE, *onverduldig.* (heid.

Nog eens, laat my alleen... 'k Verkiez thans de eenzaam-

Z E S D E T O O N E E L.

ARSÈNE.

A R I A.

Moet dan de liefde 't al verwinnen?

Bestaat ons heil in te beminnen?

ô Min! ô min! bestrydt, verwint ge my!

Maar wie verdient dat ik hem gunstig zy?

ô Vogels! die u niet voelt prangen,

En zingt en zweeft, in 't woud, naar uw verlangen,

Niets stoort uw vreugd, gy kent geen smart.

Uw treffende gezangen

Door-

Doordringen steeds het hart.
 Daar niets uw' lust bedwingt,
 Als gy van vreugde zingt,
 Moet ik steeds rampspoed schroomen!..
 'k Zie op de kabbelende stroomen,
 De zwaanen, twee aan twee,
 In liefde en vrêe.

Moet dan de liefde. *enz.*

Z E V E N D E T O O N E E L.

ARSÈNE, ALINE.

ALINE.

Arsène, vind ik u voldaan en wel te vreden?

ARSÈNE, *met droefheid.*

Och ja, maar al te veel...

ALINE.

't Heeft aan oplettendheden,
 En onderwerpen u hier niet ontbroken.

Op een steekelachtige wyze.

Gy

Regeert hier onbepaald.

ARSÈNE.

Ja...

Ter zyde.

Ach! verbergen wy

Onze onrust.

ALINE.

Hoe! gy zucht! wat kan u hier ontbreeken?

AR-

Derde Bedryf.

44 DE SCHOONE ARSÈNE,

ARSÈNE.

Het is Alcindors smart. Hy is myn oog ontweeken.
Het mededoogen treft me, om zynentwil; want hy
Mist al wat hy bemint, zyn' grootsten schat, in my.
Offchoon hy my te ontheusch myn fierheid hebb' ver-
weeten,

Kan ik hem, wat ik doe of voorneem, niet vergeeten.
Verfmaad zynde ondervindt en kent men eerst de min.
Hy wederstond de liefde in d' allersterksten zin,
Daar hy, in plaats van hoop, verachting heeft gekreegen.
Ik kan zyn noodlot niet, dan zuchtende, overweegen;
Want ik ben de oorzaak, zo hy sterft, van zynen dood.

ALINE.

Bezadig u, ik zal hem redden uit den nood,
En niet Alcindor slechts behouden in het leven,
Maar tevens een beproefd en daadlyk middel geeven,
Waardoor hy al 't verdriet vergeete en vroeg of laat
Zo sterk hy eertyds u beminde en eerde, u haat',

ARSÈNE, *met aandoening.*

Hoe! hy my haaten..! hy!

ALINE.

Wat is hier aan gelegen?

ARSÈNE.

Hoe! zouden de eeden die hy zwoer niets by hem weegen?
Zou hy verraaden? neen, nooit zal hy dit bestaan.

ALINE.

Het zelf belang raad hem, op 't allersterkst, dit aan.

AR.

ARSÈNE.

Ik ken hem. Hoop dit niet. Dit kan hy nooit verrichten.

ALINE.

Ziet gy dat duisterhol, waar nimmer stralen lichten?
 Daar leeft, als levenloos, steeds de onverschilligheid.
 Een yslyk monster, dat niets dan verdriet bereid,
 Geteeld en opgevoed in 't altyd barre noorden.
 Haar daaden zyn 't alleen die's waerelds eendragt stoor-
 den:

Zy hadt veelligt dat zuivre en altyd blaakend vuur,
 De ziel der welgestelde en edele natuur,
 Voor altyd uitgebluscht, ten waar' zich een der goden
 Ter wraak gewapend hadde en dit gedrocht gebooden
 In dezen donkren kuil, waar 't oog geen daglicht ziet,
 Te kwynen aan het grootste en eindeloos verdriet.
 Wanneer een minnaar, die ten offer moet verstrekken
 Aan hoopelooze min, dien kerker weet te ontdekken,
 En ingang krygen kan in 't akelig verblyf, (lyf
 Neemt zyne smart een eind. Hy voelt door 't gantsche
 En al zyne aderen een snelle koude zweeven;
 Zyn drift verflaauwt; zyn hart gevoelt byna geen leven.
 Al wat naar liefde zweemt wordt in hem uitgedoofd.
 Uw ridder, dien ik, niet dan treurig, zag beroofd
 Van vreugde en aardsch geluk, door vruchteloos te
 minnen,
 Zal daar welhaast zyn liefde, en zyne smart verwinnen.
 Ik heb hem, door myn magt, naar deze plaats geleid.

A R-

46 D E S C H O O N E A R S È N E ,

A R S È N E , *ontroerd.*

o Hemel! moet ik in zyn tegenwoordigheid...

A L I N E .

Neen: door myn kragt zyt gy verborgen voor zyne oogen.

Zy raakt Arsène met haar toverroede aan.

Hy komt.

A R S È N E .

Hy komt!.. Helaas! hoe is myn ziel bewoogen?..

A C H T S T E T O O N E E L .

A R S È N E , A L I N E , A L C I N D O R .

T R I O .

A L C I N D O R .

Lieve vryheid, keer, ei keer;

Geef myn hart zyn rust eens weêr.

Offchoon 'k verftoorde die 'k moest minnen.

A R S È N E , *met eene zachte stem.*

Die hy moest minnen!..

A L C I N D O R .

Zelfs myn gewaande afkeerigheid

Liet my geen meester van myn zinnen.

A R S È N E , *met eene zachte stem.*

Zou hy my minnen!

A L C I N D O R .

Wat smart was myne ziel bereid!

ARSÈNE.

ALCINDOR.

'k Zoek hem vergeefs myn Indien de ondankbre kwam te
hart te onttrekken. ontdekken...
Ik schrei om hem; 'k deel in Neen, dat zy myne smert niet
zyn leed. weer'.

ARSÈNE.

ALCINDOR.

Ach! hy herroept zyn vryheid Lieve vryheid, keer, ei keer.
weer.
Hoe klopt my 't harte keer op Geef myn hart zyn rust eens
keer! weer.

ALINE.

Ja, neem uwe ecrte vryheid Geef myn hart. enz.
weer.

ALCINDOR.

Arsène leev' voorspoedig.

ARSÈNE, *met eene zachte stem.*

Voorspoedig!

ALCINDOR.

Dit is myn wensch op aard.

Word ik dan steeds mismoedig?

ARSÈNE, *met eene zachte stem.*

Mismoedig!

ALCINDOR.

Nooit haare weérmin waard?..

Arsène leev' voorspoedig!

ARSÈNE, *met eene zachte stem.*

Voorspoedig!

ARSÈNE.

ALCINDOR.

Neen; geen hoop blyft my meer En denk' nimmermeer aan my.
by.

AR-

Derde Bedryf.

48 DE SCHOONE ARSÈNE,

ARSÈNE.

ALCINDOR.

Ach! hy herroept zyn vryheid
weêr,

Wat klopt my 't harte keer op Lieve vryheid, keer, ei keer!
keer!

ALINE.

Ja, neem uwe eerste vryheid Geef myn hart zyn rust eens
weêr. weêr.

ALINE.

A A N R O E P I N G.

o Onverschilligheid! waarvoor de liefde vliedt;
Gy, die in dit verblyf steeds als godin gebiedt!
Laat u de wensch van een' rampzaaligen behaagen.
Dat u Alcindor, door myn stemme, om hulp moog' vraagen;
Verleen uw' bystand hem.

De deuren van het hol gaan open.

Zy hoort me. 't Aklig graf

Zie 'k reeds geopend.

ALCINDOR, *zich omkeerende.*

Nu werp ik myn boeijen af.

ARSÈNE.

Houdt stand!

ALCINDOR.

Welk eene stem!

T I E N.

T I E N D E T O O N E E L.

ARSÈNE, ALINE, ALCINDOR, DE ON-
VERSCHILLIGHEID.

DE ONVERSCHILLIGHEID, *binnen in het
hol spreekende zonder gezien te worden.*

Staak uw vermetelheden,
Houd stand. Gy zoudt myn hol ontwyden. Wees te
vreden.

Het noodlot wil niet dat uw min worde uitgedoofd,
Maar dat ik zegg' wat lot die min hangt over 't hoofd.
Een jonge schoonheid, meer gevoelig, min verwaten,
Dan die gy hebt bemind, wel verr' van u te haaten,
Bemint u, en haar hart, voor uw geluk bereid,
Verwacht uw hart en trouw vol liefde en tederheid.

De deuren van het hol sluiten zich.

*Arsène schrynt verlagen. Alcindor, byna onbeweegelyk,
beschouwt Arsène en zucht.*

ARSÈNE, *ter zyde.*

Myn lot ontroert me.

ALINE, *haare aandacht op Arsène houdende.*

Ter zyde.

Ze is verwonderd en bewoogen.
Eene andre proef zal haar, door dringender vermogen,
Welhaast haar fierheid doen betreuren.

50 DE SCHOONE ARSÈNE,

Alcindor wegleidende.

Overluid.

Aarzel niet,

U te onderwerpen aan het geen u 't lot gebied.

E L F D E T O O N E E L.

ARSÈNE.

Wat heb ik toch begeerd?... Is myn geluk aan't ryzen?...
ó Wreede Aline! neem, herneem uw gunstbewyzen.
Dit zyn de vruchten dan van uwe gunst? Helaas!
'k Verliet me op uwe liefde en vleidde me al te dwaas.
In alles, strydig met myn wenschen en verlangen,
Vervolgt me uwfrenghed nog; en zo verr'gaan uwgangen,
Dat gy me Alcindors hart, meêdogenloos, ontroofst.
Wat raakt het haar toch of zyn liefde is uitgedoofd
Of niet? of zouden haar myn kwellingen bekooren?...
Helaas! Alcindor is een ander hart beschooren
Dan 't myne, dat geheel van smart doordrongen is!
Ten doel staande aan't gevolg der doodlykste ergernis!...
Het voelt, voor't eerst, het vuur van minnenyd ontsteeken,
En zonder dat ik minne, of weet van min te spreken?
Waar gaan myn wenschen heen?... Maar 'k ben alleen...
Welân,

Laat ik, zo ras ik kan, dit naar verblyf ontgaan.

Einde van het derde bedryf.

VIER-

VIERDE BEDRYF.

Het Tooneel verbeeldt eene akelige woesteny met verscheidene rotzen, waarvan waterstroomen nederstorten. In het verschiet is een duister woud, waarin de hut van den koolegraver is.

E E R S T E T O O N E E L.

ARSÈNE.

R E C I T A T I V O.

Waar ben ik? in wat duistere kolken?..

My rampzaalge! ach! waar berg ik my?..

Men hoort een geweldig onweder van donder en blixem.

De donders loeijen door de wolken.

Hoe dreunt al de aard door slag op slag van wederzy!

Ach! Aline, Aline ach! wil vergeeven.

My rampzaalge! ach! waar berg ik my?

By een verdubblend blixemvuur,

Zie ik de woestheid der natuur.

Helaas! ik sidder voor myn leven.

Het orkest houd een weinig stil. De donder stort op een' der boomen; verbryzelt denzelfven. Arsène geeft een' luiden gil en valt op haare knieën, bedekkende met de eene hand haar aangezicht, heft zy de andere ten hemel.

Ach!

Het onweder begint allengskens te bedaaren. De lucht wordt langzaamerhand lichter.

Aline heeft my begeeven!..

52 DE SCHOONE ARSÈNE,

My rampzaalge! ach! waar berg ik my?

*Zy wordt een' beer gewaar die dwars over hat tooneel loop
om weder in het woud te komen.*

Een monster nadert my.

ô Hemel! sta me by.

T W E E D E T O O N E E L.

ARSÈNE, DE KOOLEGRAVER, *zingend en
fluitende van verre zonder gezien te worden.*

D U O.

DE KOOLEGRAVER.

Ik lagch eens met verdriet,
Ontbreekt de wyn slechts niet.

ARSÈNE.

Ik hoor... wie 't ook zy,
Sta me by.

DE KOOLEGRAVER, *treedende van een' heuvel met
een' stok in de eene en eene lantaren in de andere hand.*

Ik lagch eens met verdriet.
Ontbreekt de wyn slechts niet.

ARSÈNE.

Kom hier, nader my.

Sta me by.

ARSÈNE.

Ik beef, ci hoor my klaagen,
Help, troost door bystand myn
gemoed.

DE KOOLEGRAVER.

De wind en de onweêrvlaagen.
Zyn voor den wyn zeer goed.

DE KOOLEGRAVER.

Hei, fa, holla, wie daar!... Wie zyt ge? hoe kan 't wezen?
Het lykt een vrouw.

ARSÈNE.

Helaas! wat lot staat my te vreezen?

Gy, wie ge ook zyn moogt, help me! ik beef en weet
geen' raad.

Onzeker welk een ramp my nog te wachten staat,
En waar ik dezen nacht, zo akelig, zal blyven.

DE KOOLEGRAVER.

Kom, kom: is 't anders niet, dan moogt ge uw' schroom
verdryven.

Haar naauwkeurig beschouwende.

Zy ziet 'er snoeprig uit. Ze is aartig... Heeft zo iet...

Ter zyde.

't Zou onvergeeflyk zyn indien ik haar verliet,
En bloot stelde aan den muil van wolven en van beeren.

Overluid.

(zweeren,

'k Bewoon hier slechts een hut... Maar dit durf ik wel
Dat gy voldaan zult zyn van slaapplaats; ze is zo ze is.

ARSÈNE.

Die weldaad vordert myne oprechte erkentenis.

Ik zal u dankbaar zyn.

DE KOOLEGRAVER.

Daar durf ik staat op maaken.

Maar zeg me eens, meisje, door wat toeval of wat zaaken
Bevindt ge u in dit woud, en deze woesteny?

Wat zocht ge? en wie oftoch die vreemde drommel zy

D 3

Waar

Vierde Bedryf.

54 DE SCHOONE ARSÈNE,

Waar door, en dat by nacht, en zonder d'een of d'ander,
En dat te voet, wy ons bevinden by elkander?..

Daar, t'einde van het bosch ziet gy myn hut. Welân,
Myn bekje, geef me uw' arm en laat ons derwaart gaan:
Men zal 'er u, zo goed en kwaad men kan, ontfangen.
'k Heb eijren en 'k heb spek nog in den schoorsteen hangen.
Een meisje als gy verstaat zo veel toch van den disch,
Dat zy wat kookken kan... Maar 't geen wat erger is,
Niet waar, myn hartje? is dat we op één bed moeten
slaapen.

Wat maakt u zo bedeesd? Hoor, wilt ge u niet vergaapen
Aan pronkery of pracht, dan is, wat ik bezit
Gulhartig tot uw' dienst.

ARSÈNE.

Gy denkt dan!.. Zou ik dit?..

Wat angst!

DE KOOLEGRAVER.

Wy zullen daar, uit blyder harte, leeven.
'k Ben voor de vrolykheid. Ik zal u blyken geeven
Dat, schoon ik hier niet meer dan koolegraver ben,
Ik, altyd welgemoed, geen smart of hartzeer ken'.
Ik hou myn waar op prys, en acht me, in myne wooning,
Niet min aanzienelyk dan de allergrootste koning;
En 't eenig leed dat my by wyle een weinig plaagt,
Is, dat ik misse een vrouw, en die my heeft behaagd.
Ach! arme wyfje... 'k Liet haar niets in 't minste ont-
breeken;

'k Hadt haar geweldig lief. . Maar, let eens op die strecken,

Toen

Toen zy dit merkte, wierdt ze kribbig, raasde en bragt
Myn huis in oproer. Hoor, ik neem myn zaak in acht,
En kan niet dulden dat men my wil ringelooren.

Met zachtheid moet men my, 't geen men begeert, doen
hooren,

Of anders loopt my 't hoofd op hol, en ik word kwaad
Eer ik het denke... Ik moet steeds baas zyn met de daad.
Myn vrouw, wil zy dat ik haar minnen zal en pryzen,
Moet my den eerbied, dien ik vorder, klaar bewyzen.

ARSÈNE, *ter zyde.*

Wat ruwer mensch is dit!

DE KOOLEGRAVER.

Zy stierf uit enkle spyt.

Om my te kwellen stierf ze opzettlyk.. 'k Ben haar kwyt.

Met een bly gelaat.

Maar gy zult dit verlies, die schade ligt vergoeden.

Gy smaakt me.

ARSÈNE.

Hemel! wil me, in dit gevaar, behoeden.

DE KOOLEGRAVER.

Wees geen zottin.. Ik ben de zelfde dien ik schyn.

Kan men niet wel te vreên elkanders vrenden zyn?

Ik hoor hier thuis. Gy zyt hier vreemd. Ik mag gebieden,

En al wat ik begeer' moet, by gevolg, geschieden.

ARSÈNE.

Gebieden over my?...
D 4

DE.

Vierde Bedryf,

56 DE SCHOONE ARSÈNE,

DE KOOLEGRAVER.

Of hebt ge alreeds een' man?
ARSÈNE.

Wat raakt dat u?

DE KOOLEGRAVER.

Zacht, zacht zo stout niet, of ik kan
Geenszins besluiten u tot myne vrouw te maaken.

ARSÈNE.

Tot wat vernedering, ó smart! zal ik geraaken?..

DE KOOLEGRAVER.

Gy ziet my van ter zyde en met met wat bitsheid aan.
Het smaakt me weinig met een vrouw dus om te gaan.
Hoe! wiltgy?.. Aarzelt ge, om, als vrouw, me uw hand
te geeven?

ARSÈNE.

Zeer sterk.

DE KOOLEGRAVER.

Gy zult voortaan dan als myn dienstmaagd leeven.

ARSÈNE.

Uw dienstmaagd?

DE KOOLEGRAVER.

Ja, met reën. Ik weet geen' andren raad.

Kies... vrouw of meid. Ik dwing u niet; maar hoe het
gaat,

Men moet niet vruchteloos by my den tyd verslyten.

ARSÈNE.

Te veel beschaafdheid is u geenszins te verwyten.

DE

DE KOOLEGRAVER.

Ik ben beschaafd, gelyk 't een' koolegraver past.

A R I A.

DE KOOLEGRAVER.

Laat ik u eens myn' aart verhaalen.

Wanneer men my te dwingen tracht,

Kan niets myn woede en magt bepaalen,

Alle yslykheid heeft minder kracht.

'k Mag, in myn' hut, als koning, praalen,

Daar 't harte om al de waereld lagcht.

Wees maar wel te vreden,

Zoet en zacht van zeden.

Ik ben altyd welgemoed.

Dan dansen, dan zingen,

Mits dat men de dingen

Altyd naar myn verkiezing doet.

Gy zult van my geen andre wetten krygen,

Dan my te minnen, my te dienen en te zwygen.

Ja, 'k lagch om dien my wil weêrftreeven.

Elk moet hier op myn wenken leeven.

Dit's myn wil.

Daar ik spreek zwyge ieder stil.

Zo gy my wilt vernoezing geeven ;

En zo gy naar myn' zin zult leeven,

Dan ontmoet u geen gevaar,

Dan leeven wy in vrede, met elkaer.

Maar... maar.

Gy hoorde me u myn' aart verhaalen.

Wanneer men my &c.

58 DE SCHOONE ARSÈNE,

ARSÈNE.

Wat stoutheid ging zo verr'?

DE KOOLEGRAVER.

Heb ik wel mis getast

Zeg, is 't niet zo?.. Bevalt myn voorstel?.. Staak uw
grillen,

Zo ik u niet behaag zou 'k u niet hebben willen...

Gy zyt volkomen vry.. zeg, onbekommerd, neen.

'k Zie dat ik u verveel... Goênacht dan, ik ga heen.

ARSÈNE.

Ik bid u, blyf.

DE KOOLEGRAVER.

Wel ja, waar toe toch?

ARSÈNE.

Och! wil blyven.

ter zyde.

Wat zeg ik?..

DE KOOLEGRAVER.

Nu; ik laat met my den spotniet dryven.

Bepaal u schielyk... en verbeeld u niet dat ik

Zo wreed ben als een wolf.

ARSÈNE.

Wat yslyk oogenblik!...

Ik zal u volgen.

DE KOOLEGRAVER.

Braaf! zo moet ge u juist gedraagen.

't Hoogmoedigst hart wordt niet dan door de vrees ver-
slaagen.

Hei!

Hei! Robbert, la Forêt, Du bois.

tegen Arsène.
Dit zyn ze die

My allen dienstbaar zyn. Ik wil dat ieder zie,
Dat ik u kiez' tot vrouw, dat zy ons eerbied toonen.
Hier Robbert, Hei, Silvain... Waar blyven ze?.. 't is
hoonen.

Ik zal ze...

D E R D E T O O N E E L.

ARSÈNE, DE KOOLEGRAVER, SILVAIN,
ROBBERT, DU BOIS, LA FORET.

SILVAIN.

Ik ben hier al.

ROBBERT.

Hier ben ik.

DU BOIS.

Wilt gy iet?

LA FORET.

Wat wilt gy, meester?

DE KOOLEGRAVER.

Hoe? wat denkt ge? of weet ge niet
Dat ik op 't eerste woord hier wil gehoorzaamd wezen?

SILVAIN, *beevende.*

Ja, meester.

DE KOOLEGRAVER.

Nu, gy moogt wel sidderen en vreezen,

Dat

Vierde Bedryf.

60 DE SCHOONE ARSÈNE,

Dat ik u, vroeg of laat, den hals breek', zo men my
Niet straks gehoorzaame.

ARSÈNE.

Of 'er grooter wreedaard zy
Dan deeze, op aarde?

DE KOOLEGRAVER.

Al wel, voort. Dat men ons doe eeten.

ROBBERT.

't Zal aanstonds vaardig zyn.

DE KOOLEGRAVER.

Hoe! is het u vergeeten,
Dat ik niet wachten wil?.. Voort, voort, en maak het kort.
Zet voor dit meisje ook op den disch een tafelbord.
Gehoorzaam haar! zy is de twaalfde van de vrouwen
Die ik te huwen kom.

VIERDE TOONEEL.

ARSÈNE, DE KOOLEGRAVER.

DE KOOLEGRAVER.

Intusfchen kunt ge aanschouwen,
Hier rustende, hoe fchoon, hoe helder en hoe frisch
De lucht en al het woud, na 't stormend onweêr, is.

ARSÈNE.

Och! zo het u geviel my gunstig aan te hooren?.

DE KOOLEGRAVER.

In weinig woorden dan..

AR-

ARSÈNE.

Uit wien ik ben geboren,
Wat staat ik voere, is u nog onbekend. Ik ben...

DE KOOLEGRAVER, *vriendelyk.*

Het aardigst schepzeltje dat ik op aarde ken:
Gy zyt heel mooi, en dat's genoeg.

ARSÈNE.

'k Ben opgetoogen

Door tovernymph Aline.

DE KOOLEGRAVER.

Aline! en haar vermogen,

Wat raakt dat my?

ARSÈNE.

Maar hoor...

DE KOOLEGRAVER.

Wel nu?..

ARSÈNE.

Hoe! daar ge my

Niet kent?..

DE KOOLEGRAVER.

Weg met die praat. Als de avond is voorby,
Dan zullen we, onderling, wel beter kennis maaken.

D U O.

ARSÈNE.	DE KOOLEGRAVER.
Heb meêly met myn lot en myn verdriet.	Uw lot is zo ellendig niet,
Gevoel myn finarte, och, kwel my niet.	Daar ik u min en ben genegen.
Pleeg geen geweld, zie my van elk begeeven.	Maak dat myn harte u hulpe biedt.
Hy die zyn hulp aan onderdrukten biedt,	Weêrtreef myn liefde niet.
Smaakt, t'allen tyd, de waare vreugd van 'tleeven.	Daar gy myn harte kost beweegen.
; Zo gy my mint	Daar gy myn trouwe liefde ziet.
Dat ik in u dan hulp en bystand vind!	Ben ik u geenszins tegen.
Heb meêly. enz.	Ja 'k min... 'k ben u genegen. Kom ras, weêrtreef me niet.

Uw lot. enz.

ARSÈNE, *met veel ingetoogendheid.*

Die door gezag alleen wil tot zyn doel geraaken,
 En niet door liefde, wint het hart der vrouwen niet.
 Een minnaar vleit en streelt veeléér dan hy gebiedt.
 Door zachtheid, minzaamheid, hoogâchting, tederheden,
 Verwint hy 't harte alleen.. Hoor naar de stem der reden.
 Hoop alles van uw zorg. Mischien zou...

DE KOOLEGRAVER.

't Lykt 'er na.

Ik zou hier als een gek, een zotskap vryên... Ja,
 Om, op die wyze, 't schoon, waarôp ge u veel laat gelden,
 Eens te genieten?... Hoor, ik zal 't u kortlyk melden;

Gy

Gy zyt bevallig; maar niet voor u zelf, zo 'k gis,
 Voor deez' of geen en man; en, heb ik het niet mis,
 'k Ben immers ook een man; dies heb ik recht te neemen
 Het geen me toehoort. Nu..? Te twisten noch te teemen..
 Kom, bekje, zet voortaan uw zorgen aan een' kant;
 Wees vrolyk... Geef me een zoen... Myn schat, myn
 waardste pand.

Wat overkomt u? Gy besterft?..

ARSÈNE, *verschrikt.*

Och! my ontbreeken

De krachten.. en de vrees...

DE KOOLEGRAVER, *ter zyde.*

Zy is byna bezweeken...

Overluid.

Kom, zet u neêr.

*Hy doet haar op een bank van groene zooden, dewelke
 aan den voet van een rots staat, nederzitten.*

Draag voor uw leeven zorg, myn kind.

ARSÈNE.

Ik kan niet meer.

DE KOOLEGRAVER, *ter zyde.*

Ik voel hoe haar myn hart bemint.

Overluid.

Wel nu, stel u gerust. Gy zult by my gebieden.

'k Zweer u te minnen. 't Geen gy vordert zal geschieden.

Schep moed, ik wil u iets gaan haalen.

Hy vertrekt, zich naar zyne hut spoedende.

V Y F.

Vierde Bedryf.

64 DE SCHOONE ARSÈNE,

VYFDE TOONEEL.

ARSÈNE.

Al myn smart

Verwyf ik niet aan 't lot, maar aan myn eigen hart. (gen.
 'kZoude onrecht pleegen, durfde ik my myns leeds beklaa-
 Men heeft het my voorzeid. Ik dorst my echter waagen,
 En wederstrefde en tartte al myne rampen uit.
 Ik heb, door een verkeerd en zinneloos besluit,
 Om hem, die my beminde en aanbadt, te verftooten,
 My zelf den weg tot ramp en ongeluk ontflouten.
 Helaas! wat toch bedoelde en durfde ik onderftaan?
 Te laat zie ik myn dwaaze en ydele eerzucht aan.

Zy ftaat op.

Kan ik myn onheil myn' vervolger, niet ontloopen? ...
 Is hier... Is daar geen weg? ..

Zy klimt op den top van een rots en ziet rondom heen.

Geen uitgang is 'er open.

o Hemel! door wat angst word myne ziel ontfeld?
 Alcindor! ach! ik heb uw min te wreed gekneld...
 Gy zyt niet dan te wel door myn berouw gewrooken.
 Ja, ik beminde u; al myn hoogmoed is verbroken,
 Die, schoon ik dien deed zien, te fterk was voor myn hart...
 Moet ik, moet ik dit lot dan ondergaan? ... Dees smart?
 Neen! in dit onheil kan myn ziel geen' troost verwerven,
 Dan in de hoope dat myn ramp my zal doen fterven.

*Zy zet zich op den rots neder en fchynt te bezwyken. Op
 het zelfde oogenblik verandert het tooneel in een ruim en
 prachtig vertrek, met roozenkransen en gebloemten,
 als tot een bruilofsfeest ingericht, verfierd. Arsène be-
 vindt zich op een' zeer kostelyken rustfloel.*

Z E-S-

ZESDE EN LAATSTE TOONEEL.

ARSÈNE, ALINÈ, ALCINDOR, EENIGE VROU-
WEN, EENIGE RIDDERS. *Zingenden en Dansenden.*

ALCINDOR, *toeloopeude en zich nederwerpende
voor de voeten van Arsène.*

Herken den minnaar die u aanbid.

ALINE.

Zacht! gy zyt

Te driftig. Maatig u. Te rugg', 't is nog geen tyd.

Aline doet Alcindor naar het einde van het tooneel treden.

*Arsène komt langzaamerhand tot zich zelve, terwyf
het volgende, zeer zacht, gezongen wordt.*

ALINE en OVERIGEN.

Zegepraal, ja zegepraal,

Daar u de liefde heil doet smaaken.

Ja, Alcindor, zegepraal,

De liefde biedt u 't schoonst onthaal.

ALINE. *alleen.*

Zie voor uw vermaaken,

't Heilryk uur genaaken,

Streel thans vry uw harte en zin.

Huwlyks fakkels zullen blaaken,

Op het outer van de min.

ALINE en OVERIGEN.

Zegepraal. *enz.*

ARSÈNE.

Wat zal my nu, na zo veel droefheid, overkomen?

Waar ben ik?. Welk gevoel? is't waaken of is 't droomen?

Waar toe al de omflag, al die toefstel, al die pracht?..

Vierde Bedryf.

E

ALI-

66 DE SCHOONE ARSÈNE,

ALINE.

't Dient tot Alcindors trouw.

ARSÈNE, *ter zyde.*

Ach! wie hadt dit gedacht?

Alcindor trouwt! Hy zelf?...

ALINE.

Gy moet het my vergeeven,
Dat ik een weinig tyds u elders heb doen leeven,
Dan in 't verrukklyk oord, waar zich vermaak en lust
Veréénigen. Stel, stel, Arsène, uw ziel gerust.
Het voegt u, dezen dag, uw' hoogen rang te toonen,
En mede Alcindors echt, met andren by te woonen.
Een Koolegraaver treurt om uwe afwezigheid.
Ik heb zyn ongeduld uw byzyn toegezeid.
Op morgen zult gy, in uw' vollen luister, praalen.

ARSÈNE.

Gy doet me, ó myn vriendin! te duur myn' trots betaalen.
Hoe! scheidt gy dan vermaak in myn verdriet en leed!
Helaas! betoon Arsène uw vriendschap, en vergeet
De trotschheid, die haar al te verr'hadt voortgedreeven!..
'k Heb in de daad berouw.. 'k Verfoei myn voorig leven,
En dit verlaagt my niet. Hy, die een misdaad doet,
Verheft veeléér zichzelf als by die misdaad boet.

ALINE.

Ja, zulk een hoogmoed is, met recht, vergiffnis waardig.
Alle andre maakt ons dwaas, verachtlyk, onrechtvaardig.
Alcindor wierd door u verworpen en versmaad:
Deel nu in zyn geluk.

AR-

ARSÈNE.

Ach! ik verdien zyn' haat.

Spaar my voor dit verdriet. Ik kan zyn' echt gedoogen,
En zonder spyt; maar niet aanschouwen voor myne oogten.

Tegen Alcindor.

Alcindor, by aldien het voorwerp dat gy mint,
Voor u zo teder, zo welmeenend is gezind
Als ik, dan zult gy nooit aan myn verlies gedenken.
Zie u, in 't huwelyk, den grootsten zegen schenken.
Beklaag myn noodlot! .. Zie me in 't zwaardste leed gestort.

ALINE, *tegen Arsène.*

Het voorwerp dat hem door myn gunst gefchonken wordt,
Blinkt uit in glans, maar meest door haare tederheden,
Door deugd, zachtmoedigheid, bevalligheid en zeden.
Deze allen zyn 't waardoor een schoone 't meest behaagt.

ARSÈNE, *tegen Aline.*

Doe my haar zien, die my myns minnaars harte ont draagt;
Ik zal haar zeggen, „ Ken het voorrecht my beschooren,
„ Door het bezit eens harts dat gy hebt uitverkooren,
„ En ik te roekloos en laatdunkend heb versmaad.
„ Leer, leer van my wat op dien hoon te wachten staat.
„ Geen sterfing wordt met recht zo veel als hy gepreezen,
„ Hy blyve uwhart zowaard, als hy myn hart zal weezen”.

*Arsène spreekt deez' laatsten regel met een zwakke en gebro-
ke stemme uit, haare traanen en verlegenheid op den boezem
van Aline verbergende: Zy keert zich naar de zyde van
Alcindor en zegt.*

Trouw, trouw haar, ridder, ... Ik verdiende dit te wel.

'Vierde Bedryf.

E 2

Ik

68 DE SCHOONE ARSÈNE,

Ik heb geen recht dat ik me, om dezen handel, kwell',
Alcindor. . Zie, dus straft men hier den waan der vrouwen.

ALCINDOR.

Wat onderscheid!

ALINE, *op eene leevendige wyze.*

Welân, hy zal Arsène trouwen.

Tegen Alcindor.

Alcindor, zie, zie hier de schoone, om wie gy blaakt,
Wier hart, vertederd, nu de trotschheid heeft verzaakt.
Thans laat de orakelstem zich onbeneveld hooren.
Uit waare liefde word het heerlykst loon geboren.
Gy hebt geen' tegenstand teduchten.

Tegen Arsène.

Zeg nu vry,

Dat myne wreedheid niet de bron uws echtheils zy.

ARSÈNE, *met een verbaazing van blydschap verzeld.*

Wat hoor ik!

ALCINDOR, *op de driftigste en gevoeligste wyze.*

ô Arsène! ô dierbaarste op deze aarde!

Schenk my vergiffenisfe indien 'k u onrust baarde
Door myn belediging; myn hart stemde, in het geen
Het veinsde, nimmermeer, maar het bedoelde alleen
U aan te bidden en uw ketenen te draagen.
Verwerp myn wenschen niet; laat, laat het u behaagen,
Dat ik verhoord worde aan uw voeten! . .

Hy werpt zich aan haare voeten neder.

ARSÈNE, *hem haare hand geevende en opbeurende.*

ô Myn vriend!

Blyf meester van het hart dat u oprecht bemint.

Ik ben volkomen de uwe.. en kan my overgeeven.

'k Herleef niet slechts, maar voel me, a's aan my zelve ont-
heven.

Wat dwaaling, hemel! waar' dit alles niet geschied,

Ik kende mooglyk nog de kracht der liefde niet.

ALINE.

Dit heil ontbrak uw hart: dat het, door min gedreeven,

Gevoelig werde om aan Alcindor zich te geeven...

Men myde alle uittersten, in welke zaak het zy,

Opdat men 't waar geluk bezitte, en het gety

Van 't geen ons toebehoort niet roekloos laat verloopen.

Van losse stellingen moet men niets zekers hoopen.

Een wysgeer zegt, en 't is bewaarheid met de daad:

„ Hy handelt zorgelyk die 't *goed* voor 't *beter* laat.”

ARSÈNE en ALCINDOR.

D U O.

't Lot deedt my myn' wensch ontvangen,

Niets op aarde streelt my meer,

'k Mag { Alcindor, }
          { Arsène's } liefde erlangen,

Dit is al wat ik begeer.

Ik eer, 'k aanbid uw heerschappy.

Niets kan myn harte zachter streelen.

Wat brengt meer genoegen by,

Dan

Vierde Bedryf.

70 DE SCHOONE ARSÈNE,

Dan daar liefde mag beveelen?
't Hoogste heillot is voor my,
Als ik in haar gunst mag deelen.

ALINE en CHOOR.

Offert thans u beide aan liefde,
Die uw harten teder grieve.

Kom Arsène, Alcindor, kom,
Hy wacht u in zyn heiligdom.

ALINE, *alleen*.

't Grootste heil te erlangen;
Alle magt te ontvangen;
Met een kroon te pronken,
Zwicht by den gloed,
Dien de liefde doet ontvonken,
Hy alleen streelt ons gemoed.

ALINE en CHOOR.

Offert thans u beide aan liefde
Die uw harten teder grieve.
Kom Arsène, Alcindor, kom,
Hy wacht u in zyn heiligdom.

ARSÈNE en ALCINDOR.

Tedre liefde! streelen boei:
Leer ons met harte en zinnen,
Minnen.

Tedre liefde! ontgloei,
En blaak.

Dat uwe hulp ons heil volmaak'.

ARSÈNE, *alleen*.

Hoe houdt uw vermoogen,
Zielen opgetoogen!..
Gy treft harte en oogen,

En streelt en vleit.

Heilvermaaken,

't Tederst blaaken,

Alles wordt door u bereid.

ALINE en CHOOR.

ARSÈNE en ALCIN-
DOR.

Offert thans u beide aan liefde. • Tedre liefde! streel en boei:

Die uw harten teder griede. • Leer ons met harte en zinnen

Minnen:

Hy kweeke uwengloed steeds • Tedre liefde! ontgloei en blaak:
aan,

Zo blyve uw beider wensch • Dat uwe hulp ons heil volmaak.
voldaan.

S L U I T B A L L E T.

Einde van het vierde en laatste bedryf.

De Gecommitteerden tot de zaaken van den Schouw-
burg hebben, volgens Ocfroy door Hunne Ed. Groot-
Mog. de Heeren Staaten van Holland en Westvriesland,
den eerften November, 1787, aan hen verleend, het
recht van deeze Privilegie, alleen voor den tegenwoor-
digen druk van DE SCHOONE ARSÈNE,
Zangfpiel, vergund aan J. HELDERS en A. MARS.

Amfteldam, den 10 October, 1788.

Geen Exemplaaeren zullen voor echt erkend worden,
dan die door één' der heeren Gecommitteerden onder-
teekend zyn.

A. van Rynveld